

ÜMMÜ SELEME

Emîne Ömer Harrât, *Ümmü Seleme el-Şâkiletü'l-âlime ümmü'l-mü'minîn*, Dımaşk 1415/1995; Abdüssettâr eş-Şeyh, *A'lâmü'l-huffâz ve'l-mu-haddişin*, Dımaşk-Beyrut 1417/1997, II, 309-338; Emîne Emizyân Hasenî, *Ümmü Seleme üm-mü'l-mü'minîn*, Rabat 1419/1998, I-II.

M. YAŞAR KANDEMİR

ÜMMÜ SELEME el-ENSÂRİYYE

(bk. ESMÂ bint YEZİD).

ÜMMÜ SİNÂN

(أمّ سنان)

Hekimlik yapan kadın sahâbî.

Benî Huzâa'nın Medine yakınlarındaki Harretülvebere'de oturan Eslemoğulları koluna mensuptur. Hz. Peygamber'in Medine'ye hicretinden sonra ensardan bir grup hanımla birlikte gelerek müslüman oldu. Ümmü Sinân ve beraberindekiler Resûl-i Ekrem'e Allah'tan başka hiçbir ilâha inanmayıp ibadet etmeyeceklerine, Allah'a ve resulüne itaat edeceklerine, yalan konuşmayacaklarına, içki içmeyeceklerine, zina etmeyeceklerine ve çocuklarını öldürmeyeceklerine dair söz vererek biat ettire (İbn Sa'd, VIII, 227).

Hız. Peygamber zamanında kadınlar savaşlarda görev üstlenir, yaralıların tedavisi, su ve yiyecek temini gibi hizmetlerde bulunurdu. Ümmü Sinân, Resûl-i Ekrem'in yanına gelerek yaralıların tedavisiyle ilgilenmek, su taşımak ve su kırıbalarını dikmek gibi görevler alabileceğini söyledi ve Hayber Gazvesi'ne katılmak için izin istedi. O da kendisine, "Seninle birlikte olacak hanımlar var; ister kabilenle istersen bizimle birlikte savaşa katılabilirsin" dedi. Ümmü Sinân, Hz. Peygamber ailesiyle birlikte olmayı tercih ederek Ümmü Seleme ile beraber Hayber seferine katıldı ve savaşta yaralıların tedavisiyle ilgilendi. Savaş sonunda ganimetten kendisine gümüş takılar, Yemen tarzı elbise, saçaklı yaygı, Fedek kadifesinden kumaş, bir adet bakır tencere ve 7 dinara sattığı bir deve düştü (Vâkıdî, II, 687). Ümmü Sinân, Hz. Peygamber'in Hayber'in fethinden dönüş yolunda Safiyye bint Huyey ile evlenmesinde Safiyye'nin hazırlanmasına yardım etti. Onun Tebük Gazvesi (9/630) hazırlıklarına da katıldığı anlaşılmaktadır (a.g.e., III, 991-992).

İbn Sa'd ve İbn Hacer, Resûlullah'ın sohbetlerine devam eden Ümmü Sinân'ın onunla cuma ve bayram namazlarına işti-

rak ettiğini belirtirler (e-Tabakât, VIII, 227; el-İşâbe, VIII, 411-412). Resûl-i Ekrem, Vedâ haccından döndükten sonra Ümmü Sinân'a hacca gelme sebebini sormuş, o da, "İki devemiz var; biriyle eşim ve oğlum hacca gitti, diğerini ise arazimizi sulamada kullandık" diye cevap vermişti. Bunun üzerine Hz. Peygamber, "Ramazan gelince umre yap; zira ramazanda yapacağın bir umre nâfile haccın sevabına denktir" buyurarak onu teselli etti (Buhârî, "Umre", 4; Müslim, "Hac", 222). Ümmü Sinân'ın kocası Ebû Sinân'ın sahâbî olduğu dışında hakkında bilgi yoktur. Oğlu Sinân annesinin sağlığında vefat etmiştir. Cenazeye katılanların kendisine sabretmesini tavsiye ettikleri ve Resûl-i Ekrem'in bunu yapanlara cenneti müjdelediği kaydedilmiştir (Tirmizî, "Cenâ'iz", 36).

BİBLİYOGRAFYA :

Vâkıdî, *el-Megâzî*, II, 686-687; III, 991-992; İbn Sa'd, *e-Tabakât* (nşr. M. Abdülkâdir Atâ), Beyrut 1410/1990, VIII, 227; İbn Hacer el-Askalânî, *el-İşâbe* (nşr. Âdil Ahmed Abdülmevcûd v.dğr.), Beyrut 1418/1997, VII, 163; VIII, 411-412, 479; Nüreddin el-Halebî, *İnsânü'l-uyûn*, Beyrut, ts. (Dârü'l-ma'rife), III, 309; Ahmed Halil Cum'a, *Nisâ' min 'aşri'n-nübüvve*, Beyrut 1412/1992, II, 279-285; Rıza Savaş, *Hız. Muhammed Devrinde Kadın*, İstanbul 1992, s. 238, 244, 246.

MUSTAFA SABRİ KÜÇÜKAŞCI

ÜMMÜ SÜLEYM

(أمّ سليم)

Ümmü Süleym Gumeysâ bint Milhân (Mâlik) b. Hâlid el-Ensâriyye el-Hazreciyye

Enes b. Mâlik'in annesi, sahâbî.

Adının Rümeyşâ, Rümeyse, Rümeyle, Sehle ve Üneyfe olduğu da zikredilmiştir. Nesebi Hazrec kabilesinin bir kolu olan Neccâroğulları'na dayanmaktadır. Annesi yine Benî Neccâr'dan Mâlik b. Adî'nin kızı Müleyke'dir. Kıbrıs seferine katılan ve orada şehid olan Ümmü Harâm ile Bi'rîmâ'ne olayında şehid düşen Harâm ve Süleym onun kardeşleridir. Câhiliye döneminde Mâlik b. Nadr ile evlendi, bu evlilikten Enes b. Mâlik doğdu. Ümmü Süleym'in, Resûl-i Ekrem henüz Mekke'de iken ensardan ilk müslüman olanlarla birlikte İslâmiyet'i kabul etmesine ve oğlu Enes'e kelime-i tevhid öğretmesine çok kızan kocası Mâlik b. Nadr Medine'yi terk edip Suriye'ye gitti ve düşmanlarından biri tarafından öldürüldü. Hz. Peygamber'in Medine'ye hicret ettiği günlerde Ümmü Süleym oğlu Enes'i alıp onun yanına götürdü; Enes'in akıllı bir çocuk olduğunu belirterek onu kendi-

sinin hizmetine vermek istediğini söyledi. Enes o günden itibaren Resûlullah'ın vefatına kadar on yıl süreyle kendisine hizmet etti.

Ebû Talha el-Ensârî dul kalan Ümmü Süleym'e evlenme teklif etti. Ümmü Süleym, onun putlara tapmaktan vazgeçip İslâmiyet'i kabul ettiği takdirde mehir almadan kendisiyle evleneceğini söyledi. Bunun üzerine Ebû Talha müslüman oldu ve Ümmü Süleym ile evlendi, bu evlilikten Ebû Umeyr ve Abdullah adlarındaki çocukları doğdu. Resûl-i Ekrem, annesi de Medineli olduğu için Ebû Talha'ya dayı diye iltifat eder (Hâkim, III, 351), zaman zaman onun evine gider, Ümmü Süleym'in hazırladığı yemeği yer ve orada öğle uykusuna (kaylûle) yatardı. Gerek Ümmü Süleym gerekse kız kardeşi Ümmü Harâm, Resûlullah'ın süt veya soy bakımından teyzeleri oldukları için (Nevevî, XVI, 10) Hz. Peygamber onların evinde kaylûle yapmakta sakınca görmezdi. Resûl-i Ekrem'e niçin sadece Ümmü Süleym'in evinde istirahat ettiği sorulduğunda onun kardeşi Harâm b. Milhân'ın İslâm uğrunda şehid olmasından dolayı kendisine acıdığını söylediler (Buhârî, "Cihâd", 38; Müslim, "Fezâ'ilü's-sahâbe", 104). Bir defasında Ümmü Süleym, Resûlullah kaylûle yapacağı sırada altına deri bir yaygı serdi; sıcakın ve derinin etkisiyle onun terlediğini görünce yüzündeki iri ter tanelerini biriktirmeye başladı. O esnada uyanan ve ona ne yaptığını soran Resûl-i Ekrem'e kendisinden çıkan bereketleri topladığını ve onları güzel koku şişesine koyacağını (bir başka rivayete göre ise çocuklarının bu terin bereketine nâil olması için onu biriktirdiğini) söyledi (Müslim, "Fezâ'il", 84, 85). Yine evinde bulunduğu bir gün Hz. Peygamber duvarda asılı su kırbasına ağzını dayayıp su içtikten sonra Ümmü Süleym kırbanın emziğini kesip sakladı (İbn Sa'd, VIII, 428). Resûl-i Ekrem hac görevini ifa ettiği esnada tıraş olunca başının sol tarafından kesilen saçları Ebû Talha'ya verdi, Ümmü Süleym de bu saçların bir kısmını muhafaza etti.

Bir gün Ebû Talha'nın Enes'i Hz. Peygamber'e göndererek onu yemeğe davet ettiği, fakat Resûlullah'ın ehl-i Suffe'den yetmiş veya seksen kadar sahâbîyi de yanına alıp Ebû Talha'nın evine gittiği, evde birkaç kişiye yetecek kadar yemek bulunduğundan Ebû Talha'nın telâşlandığı, fakat Ümmü Süleym'in Resûlullah varken telâşlanmaya gerek olmadığını söylediği ve Resûl-i Ekrem yemeğin bereketlenmesi için dua edip sahâbîleri onar kişilik gruplar halinde sofraya oturtunca hepsinin kar-